

Vlagyimir Szorokin

Marfusa öröme

Beszökött a téli napsugár a zúzmarás ablakon, és Marfusenya orrára szállott. Fölnyitotta a szemét Marfusa, s tüszentett. A legérdekesebb résznél ébresztette föl a napsugaracska: megint az elvárásolt, kék erdőről álmódott, meg a szőrös, kerge manókról. Kék fák közül kacsingattak rá a szőrmanók, kiöltötték tüzes nyelvüket forró szájukból, s e nyelvecskék aztán ragyogó hieroglifákat rajzoltak a fák törzsére, de a legeslegősibbeket ám, a legeslegbonyolultabbakat ám, amiket még maguk a kínaiak sem ismernek, olyan hieroglifákat, melyekben nagy és szörnyű *titkok* rejtőznek. Micsoda álom, elhül tőle a lélek, és valamiért mégis oly édes effélét álmodni!

Lerúgta Marfusa a takarót magáról, kinyújtózott, meglátta a falon Ilja Muromec eleven képét, ahogy Szivka-Burkát ugratja, hosszú sörényű, szépséges paripáját, és eszébe jutott — ez már az utolsó vasárnap. Karácsony hetének utolsó vasárnapja. Csudajó! Nem ért még véget a szent karácsony! Csak holnap kell iskolába menni. Egy hetet pihent Marfusenya. Hét napon át nem csilingelt a *szelíd* ébresztőóra hét órakor, nem rángatta a lábát a nagymamája, nem sürgette az anyja, nem húzta le a hátát az iskolatáska s benne okoska.

Föllállt Marfusa, ásított, és kopogott a faparavánon:

— Anyu!

Semmi válasz.

— Anyu-u-u!

Mozgolódni kezdett anyuska a paraván másik oldalán.

— Mi van?

— Semmi.

— Ha semmi, akkor aludj! Tán zabszem van a fenekedben?

De Marfusenya már sehogy sem alhatik. A jégvirágos, napfénytől csillogó ablakra nézett, és azonnal eszébe jutott, *mi-féle* vasárnap van máma. Ugrálni kezdett, és tapsolt magában:

— Ajándék!

A napocska emlékeztette rá, a jégvirágok az üvegen, azok emlékeztették a *legfontosabbra*:

— Ajándék! Ajándék!

Fölvisított Marfusa örömeiben. És meg is ijedt menten:

— Hány óra lehet?!

Hálóingesen, kibomlott-borzas-copfosan kiugrott a paraván mögül, és az órára pillantott: még csak fél tíz! Keresztet vetett az ikonok felé:

— Dicsőség, Uram-Teremtőm!

Az ajándékra, sajna, várnia kell este hat óráig. Karácsony utolsó vasárnapja, este hat óra: az az ajándékozás ideje.

— A csudának nem bírsz aludni, hé? — morgott az anyja, és fölült az ágyán.

Mozgolódott, szipákkolt Marfusa apja mellette, de nem ébredt föl: tegnap későn jött meg a Miusszkaja térről, ahol a maga fabrikálta fa cigarettatárcáit árulta, éjjel aztán megint a vésőt csapdosta, bölcsőcskét barkácsolt Marfusa leendő öcsikéjének. A nagy bezzeg azonnal megébredt a kemencén, köhögött, harákkolt, köpött, morgott:

— Szentséges Istenanyácska, bocsáss meg minékünk, légy irgalmas...

Meglátta Marfusát, rásziszegett:

— MÉR nem hagyod, hogy aludjék apád, bestia?

Köhécselt már a nagypapa is a saját zugában, a másik paraván mögött. Marfusa bezárkózott a vécebe, minél messzebb a nagymamától. Még tán a haját is megcibálná. A nagymama gonosz. A nagypapa meg kedves, szeret beszélni. Anyuska komoly, de jószágos. Apuska meg mindig olyan hallgatag, komor. No ez az egész családja Marfusának.

Elvégezte a dolgát Marfusa, megmosta az arcát, s nézte magát a tükörben. Tetszik magának Marfusa: fehér az arccoskája, szemernyi szeplő nincsen rajta, a haja meg szőke, egyenes, sima, a szeme szürke, mint az anyuskáé, az orra kicsi, de nem pisze, mint az apuskáé, a füle jó nagy, mint a nagypapáé, a szemöldöke meg fekete, mint a nagymamáé. Tizenegy éves korára sok mindent megtanult már Marfusa: négyes tanuló, tegező viszonyban van az okoskájával, vakon tud írni rajta, sok kínai szót is tud már, segít anyuskának, hímez, horgol, énekel a templomban, könnyen megtanulja az imádságokat, pelmenyit gyúr, mos, mosogat, felmos.

Kihúzta a pohárból a sárga-piros sárkányos fogkeféjét, fölélesztette, megitta fogelixírral, bedugta a szájába. Ráfreccsentette a sárkány a nyelvére a *fnommentát*, rávetette magát a fogaira, forgott-morgott. Marfusenya meg közben a hajára eresztette a fésűt. Nekiállt a *réteges* fésű szokásos munkájának, kúszott-zümmögött Marfusa szőke hajában. Szép haja van Marfusának! Hosszú, sima, selymes. Élvezet a fésűnek ilyen hajban túrni-mászni. Megfésülte a fésű, aztán visszamászott a feje búbjára, s nekiállt a copfját befonni. Marfusenya kiköpte a sárkányt a kezébe, megmosta, beletette a pohárba. Kacsintott neki a fogseprő-sárkány tüzes szemecskéjével, és megdermedt másnap reggelig.

A konyhából meg közben hívja már morgolódva a nagymama:

— Marfa, tedd föl a szamovárt!

— Azonnal, nagy! — kiáltotta Marfusa, és megsürgette a kínai fésűt:

— Kuaj-i-djarr!¹

Hangosabban zümmögött a fésű, puha fogai gyorsabban mozogtak szőke hajában. Kiválasztott Marfusa egy narancssárga szalagot és egy pár cseresznyécskét, megvárta, míg elvégzi munkáját a fésű, és ment ki a konyhába.

Marfusa dolga megtölteni a másfél vedres szamovárt: betöltötte a vizet, meggyújtotta a nyírfakérget, bedobta a kályha fekete száján, aztán rája a fenyőtobozokat, amikért az egész osztállyal együtt utaztak Szerebrjanij Borba. Három zsák tobozt gyűjtött Marfusa az egy hét alatt. Nagy segítség ez a szüleinek. És Moszkva-anyácskának is.

Ropogott a nyírfakéreg, Marfusa egy nyaláb nyírfaforgácsot rakott a tobozokra, és bedugta a csövet a másik oldalon, a falon

¹ Gyorsabban! (kínai)

lévő lyukba. Ott, a fal mögött van a közös kémény, az egyetlen az egész tizenöt emeletes házra. Vidáman zúgott a szamová, ropogtak a tobozok.

De ott is van már a nagymami: alighogy a reggeli imáját elmondta, máris nekiállt befűteni. Ma már Moszkvában mindenki tüzet rak reggelente, orosz kemencében főzik az ebédet, ahogy az Uralkodó elrendelte. Nagy segítség ez Oroszországnak, és menynyi drága gázt lehet megspórolni vele! Szereti nézni Marfusa, ahogy égnek a tuskók a kemencében. De ma nem ér rá arra. A mai különleges nap.

Ment Marfusa a saját zugába, felöltözött, elhadarta az imát, meghajolt az Uralkodónak a falon lévő eleven portréja előtt:

— Erőt, egészséget, Vaszilij Nyikolajevics Uralkodó!

Mosolyog az Uralkodó, üdvözlőn tekint reá kék szemével:

— Szervusz, Marfa Boriszovna.

Jobb keze érintésével föllesztette Marfusa az okosgépet:

— Szervusz, Okoska!

Válaszképp fölszillog a kék buborék, hunyorog:

— Szervusz, Marfusa!

Veri Marfusa a klávát, fölmegy az interdára, leszakasztja a Bölcsesség Fájáról az iskolai hírek leveleit:

Az egyházközségi iskolák tanulóinak karácsonyi imái.
Összoroszországi Bugyimir-jégszoborfaragó verseny.
Sífutás kínai robotokkal.
Szánkózás a Verébhegyen.
A 62. számú iskola tanulóinak kezdeményezése.

Marfusa megnyitotta az utolsó levelet: A 62. számú egyházközségi iskola tanulói elhatározták, hogy Krisztus Szent Karácsonyünnepén is folytatják a hazafias segítségnyújtást a bolsevói téglagyárnak a „Nagy Orosz Fal” állami program keretében.

Még a saját leveleit meg se tudta nézni, amikor a nagypapi fújtatni s füstölni kezdett mögötte.

— Jó reggelt, cserfeske! Mi újság a világban?

— Az iskolások a karácsony alatt is készítik a téglákat! — feleli Marfusa.

— A mindenit! — csóválja fejét a papi, és a fénylő buborékot nézi. — Derék gyerekek! Így tán el is készül a fal húsvétra!

S közben oldalba böki Marfusát. Kacag Marfusa, nevet a papi is a szürke bajuszába. Aranyos nagypapája van Marfusának. Jólelkű, beszédes. És mennyi mindent látott a saját szemével, és mennyit mesélt az unokájának Oroszországról: a vörös zavaros időkről is, meg a fehér zavaros időkről is, meg a szürke zavaros időkről is. Meg arról is, hogy az Uralkodó édesapja, Nyikolaj Platonovics hogyan parancsolta meg, hogy fessék fehérre a Kremlt, a mauzóleumot a vörös bajkeverővel meg egyetlen óra alatt lebontották... Meg arról is, hogyan égették el az orosz emberek a Vörös téren az útlevelüket, meg Oroszország Újjászületéséről is, meg a hős opricsnyikokról, akik eltíporják a belső ellenséget, meg az Uralkodó szépséges gyermekeiről is, az ő varázsbabáikról és Bugyimirról, az Uralkodó fehér paripájáról.

Csiklandozza papi Marfusát a szakállával:

— Kérdezd meg az okoskádát, cserfeske, hány téгла kelletik még ahhoz a mi nagy falunkhoz!

Megkérdi Marfusa. Engedelmes hangon felel is az okoska:

— A Nagy Orosz Fal befejezéséig még 62 876 543 téglát kell lerakni.

Kacsint a nagypapa, s okítja unokáját:

— Látod, kisunokám, ha minden iskolás gyerek csak egyetlen téglácskát formázna a mi orosz agyagunkból, akkor hipp-hopp el is készülne az Uralkodónk a fallal, és beköszöntene a boldog élet Oroszországban.

Tudja ezt Marfusa. Sehogy se bírják már befejezni a Nagy Fal építését, egyre csak zavarják a munkát a külső és belső ellenségek. Tudja, hogy sok téglácskát kell még formázni, hogy beköszöntsön az általános boldogság. Nő, növekszik a Nagy Fal, elkeríti Oroszországot a külső ellenségektől. A belsőket meg darabokra tépik az Uralkodó opricsnyikjei. Hisz a Nagy Falon túl ott vannak az átkozott kiberpunkok, akik törvénytelenül szívják a gázunkat, a képmutató katolikusok, a szemérmetlen protestánsok, az eszement buddhisták, a dühös muzulmánok, meg egyszerűen csak a züllött istentelenek, sátánisták, akik *átkozott* zenére rázzák magukat a tereken, megrögzött narkósok, telhetetlen szodomiták, akik egymás fenekét szagatják a sötétben, förtelmes metamorok, az Istentől kapott alakjukat váltogató farkasemberek, és mohó plutokraták, rosszakaratú virtuálok, kegyetlen technotronok, szadisták, fasiszták és megaonanisták. Ezekről a megaonanistákról a barátnői meséltek Marfusának: vannak olyan szégyentelen emberek ott Európában, mesélték, akik bezárkóznak a pincékbe, tüzes tablettákat vesznek be, és különleges ráncigálógéppel ráncigálják a micsodájukat. Már kétszer álmodott Marfusenyka a megaonanistákról, sötét pincékben hajkurázták őt, és villamos vaskampókat próbáltak bedugni a nunijába. Borzalom...

— Marfa, szaladj el kenyérért!

Na tessék, ki kell menni az utcára. Persze, semmi kedve ilyen korán reggel, de hát ha kell, akkor kell. Felhúzta Marfusa a kardigánját, arra meg a kopott, kinőtt bundácskáját, bedugta lábát a szürke nemezcsizmába, levette a kandallóról a pehelykendőt, és a fejére kanyarította.

A nagyí meg a kezébe nyom egy ezüstrubelt:

— Veszél egy fehér cipót meg negyed kiló feketét. Ott ne feledd a visszajárót!

— Nekem meg cigarettát vegyél, kisunokám — pödri bajszát a papi.

— Mán így is telifüstölted a házat... — morog a nagyí, és megköti Marfusenykán a kendőt.

A papus erre vidáman oldalba böki a nagyit:

— Oki-doki, te kis banyakoki!

Összerándul a mami, köp egyet:

— Hogy vinne el a... te, vén ördög!

Átöleli erre a papus hátulról, vígan szorongatja aszott vállát:

— Ne sziszegj, Vípera Tyimofejevna! Gyön a nyugdíj, aztán főttöttek.

— Főttöttöd ám a... csak a véremet szívod, Szivacs Ivanovics!

— Tolná el a mami, de a papi ügyesen megcsókolja a száját.

— Eh, te, toportyánfarkas! — nevet a mami, megöleli a papit, s visszacsókol.

Marfusa kimegy az ajtón.

A lift ünnepnapokon nem működik — a városi házkezelőség nem engedi. Gyalog megy le Marfusa a nyolcadik emeletről, s piros kesztyűjével csapdossa az összefirkált falakat. Félelmetes itt a lépcsőházban, mindenütt szemét, szar megszáradt perecei, de hát ez már csak így van: zemsztvóház az övék, és az Uralkodó hat esztendeje haragszik a zemsztvókra. Hála Istennek, a Malaja Bronnaja kiváltotta magát az opricsnyikoktól, különben az lett volna vele is, mint az Osztoszenkával meg a Nyikitszkaival... Emlékszik Marfusa, hogyan égették fel a lázadó Nyikitszkaját. Állt a füst egész Moszkva fölött.

Kiment Marfusa a lépcsőházból. Az udvaron hó, szikrázik rajt’ a napocska. Már ott játszanak a gyerekek: Szerjozska Burakov, Szveta Rogozina, Vityka-Szlonyik, Tomilo, egy fiú a tizenhármas házból meg valami *gyapjas* csavargógyerekek a Szadovojéről. Egész karácsony alatt mindig ugyanazt játsszák: opricsnyikos-törzsökösöset. A törzsökösök palotát építettek a hóból, abban gubbasztanak. Az opricsnyikok körbevették őket sugárpisztolyaikkal: „Szó és tett!” A törzsökösök jégcsapokkal váltják ki magukat. Amikor elfogy a jégcsap, az opricsnyikok rohammal beveszik a törzsökösök palotáját. Épp most is záporoztak a hógolyók a palotára, füttyültek, kurjongattak az opricsnyikok:

— Hajrá! Hajrá!

Megy Marfusenyka a csatázók mellett. Hopp! — hógolyó csapódik a hátának.

— Marfa, gyere csatázni!

Megáll Marfusa. Odaszalad hozzá a kipirult Svetka Tomilóval:

— Hova mész?

— Kenyeret kell vennem a reggelihez.

Megszívja az orrát a keskeny szemű Tomilo:

— Képzeld, a Vszpolnij utcai iskolában csúnyán beszéltek a fiúk. Ovoljavanovokat movondtavak, hogy bavazmeveg és favaszovom.

— Hüvű! — csóválja a fejét Marfusa. — És kivi suvúgtava be őket?

— Szása. Tudod, a Héja. Telefonált Szerjozsának, Szerjozsa meg az apjának. Az meg rögtön ment is az irodába.

— Jól tette.

— Na, játsszál velünk! Csak egyet! Te leszel Bobrinszkaja hercegnő.

— Nem lehet. Várnak a szüleim.

Ment tovább Marfusa.

Kiért az udvarról, és Hoprov boltja felé indult. Szépen ki van festve a házikó, a bejáratánál két földíszített karácsonyfa áll, az ablakaiban eleven hókristályok szikráznak, és a kirakat

sarkában ott a Télapó: siklik a szánján Hópelyhecskével. Ahogy belép Marfusa, csilingel a rézcsgendő. Bent már áll a sor, de nem nagy, lehetnek vagy harmincan. Beállt Marfusa valami kínai vattakabátos öregapó mögé, és nézi a kirakatot. Ott van az üveg mögött minden, amit csak árulni lehet: csontos hús meg kicsontozott kacsá és tyúk, főtt és füstölt kolbász, friss és aludttej, vaj és margarin, meg a kétfajta csokoládé, „Mackó koma” és „Mackó Északon”. Meg van rozs- és gabonavodka, Rogyina cigaretta és Rosszija mahorka, szilvalekvár és almalekvár, mentás kalács és sima kalács, mazsolás kétszersült és sima kétszersült, kristálycukor és kockacukor, köleskása és hajdinakása, fehér kenyér és fekete kenyér. Csudába, a kenyér meg a nagypapi mahorkája miatt az egész sort végig kell állnia. Hirtelen ismerős hangot hall Marfusa:

— Fél font kockacukrot, egy fekete kenyeret, negyed liter rozsvodkát és almalekvárt tíz kopejkáért.

Zinka Smerlina az a harmadik lépcsőházból. Marfusa rögtön odamegy hozzá:

— Zin, vegyél nekem is kenyeret meg mahorkát!

A fekete szemű, fekete hajú Zinka kelletlenül veszi el az egyrubelest Marfusától. És azonnal zúgni kezd a sor:

— Hé, nem tudod kiállni a sort? Mi olyan sürgős?

— Furakszik, ni! Nehogy adjon neki!

— Mink is csak kenyérére’ állunk!

— A szemtelenje!

De most maga Hoprov áll a pult mögött, ő meg szereti a gyerekeket:

— Mit vicsorognak, he? Mit bántják szegény kislányt? Hová sietnek? Holnap úgyis munkába mennek.

Jó széles a boltos derékban, meg jó magas is, dús, vörös szakállá van, piros, oldalgombos orosz inget visel meg írha lélekmelegítőt fölötte. Tulajdon kövér ujjaival adja oda Marfusának a mahorkát és a kenyeret, aztán a visszajárót, és reakacsint kicsiny, zsíros szemével:

— Röpiülj, szitakötő!

Kimegy Marfusa Zinával a boltból. Zinának szegény a családja, szűkölködnek: az apja a *meleg* robotok szakembere ugyan, csak a vodkával nagyon cimborál. Az anyuskája meg egyáltalán nem akar dolgozni. Ezért van olyan hitványul öltözve Zina — vékony nemezcsizma, foltozott vattakabát, a sapkája meg hiába, hogy kékrókaprémből van, ha egyszer régi, vedlett, rögtön látni, hogy a nővérétől, Tamarától maradt rá.

— Tamarával mész a Vörös térre? — kérdi Marfusa, s kényelmesebben elhelyezi kezében a csomagot a kenyérrel.

— Á, nem — rázza a fejét Zina. — Az a buta Tamara element Kolomnába, csak az éjjeli vonattal jön meg. Vaszkával megyünk.

Vaszja Zina öccse. Jó nekik — két ajándékot kapnak. Marfusenykának meg várnia kell, amíg megszüli az öccsét az anyukája.

Még csak két ház mellett mentek el a Malaja Bronnáján, és nini, maga Amonyja Kijevogorodszkij tűnik föl a mellékutcáról

az ő hűséges elektromos kutyjával, s csak úgy tódulnak mögöttük a bámészkodók. Marfusa csak egyszer látta szent Amonyját, amikor a Trubnaja tér fölémelték kötélén, hogy meglássa a bajt. Akkor azt látta meg, hogy az Uralkodónő másodjára is elvetél, mert egy sztrelec özvegye megverte szemmel. No, aztán keményen leszámolt a nép azzal az özvegyasszonnyal — levonszolták a Vasziljevskij-lejtőn a Moszkva folyóhoz, és kampósbotokkal belökdösték a jég alá.

Megálltak a kislányok, nézik a szentet. Görbedt, ösztövé, rongyos alak, s ahogy ott lépdel, valahogy békára hasonlít, pórázon vezeti az elektromos kutyját. Kadénak hívják amúgy, már hogy a kutját. Amonyja mellén nehéz vaskereszt lóg, a vállán láncok, fülében tölgyfa dugó, hogy megvédje az emberi zshivajtól. A nagymama azt mesélte Marfusának, hogy Amonyja csak évente egyszer veszi ki a füléből azokat a dugókat, Urunk Színeváltozásakor, hogy „meghallja a kegyes fény suttogását”. Ezek miatt a tölgyfa dugók miatt van, hogy Amonyja nem úgy beszél, mint más emberek, hanem kiabálósan. Mint most is:

— Nem látom az utat! Sötétben járok!

Reggel van, fényes napvilág, de Amonyja nem látja az utat. Megáll, mire a tömeg is megáll mögötte.

— Fényt! Fényt! — kiáltja a szent.

Kade kutya fölgyújtja kék szemeit, világít Amonyja lába elé. A botjára támaszkodik Amonyja, nagy fejét lehajtja egész a földig, szaglássza a havat, s fölkiált:

— A vérit érzem valakiknek!

Mozgolódik a tömeg Amonyja körül:

— Aztán kinek a vére fog kiömleni, Amonyecska?

— Kinek kell rettegnie?

— Hová bújjék?

— Hol kellenek gyertyát állítani?

— Kinek kell ajándékot vinni?

Szajolja Amonyja a havat. Megdermed minden ember.

— Kicsi baj! — rikoltja Amonyja.

Mindenki nyomakszik előrébb, nyugtalankodik.

— Mutasd a bajt! Mutasd a bajt!

Kiegyenesedik Amonyja, csüngő szemöldöke alól bősz pillantásokat lövell szerteszt.

— Kicsi baj! Kicsi baj!

— Mutasd a bajt! Mutasd a bajt! — nyomakszik a tömeg.

Kupecek és pógárok, rongyosok és kódisosok, részegesek és kokoskások, kínai kifőzések és tatár mézsörárusok, kamaszok és lurkók, mind arra kéri:

— Mutasd a bajt! Mutasd a bajt!

Kiegyenesedik Amonyja, széttárja a karját:

— Emeljetek!

Fölbolydul a tömeg, kopogtatnak a közeli házak ajtóin, ablakain. Arcok bukkannak elő az ablakokban, és a szent négy hallgatag segítője a vállukon cipelt zsákokból gombolyagba tekert erős köteleket húz elő. Egy pillanat, s már az erkélyekről lógtak a kötelek, ablakokból kigyóztak lefelé. Nyomban rendőr is elő-

került, lezárta a Malaja Bronnaját: emelik Amonyját! Egyszerű a törvény: bármelyütt mutatja a bajt Amonyja a fővárosban, ott mindennek nyomban meg kell állania.

Amonyja derekára kötötték a köteleket, hű ebe a hátsó lábaira állt, s a tömeg széjjelebb húzódott. Megfeszítik a köteleket, emelik Amonyját, emelik fölfelé.

Megdermedt a tömeg. Őt nézi mindenki. Fölemelik szent Amonyját Moszkva fölé. Egyre magasabbra. Második emelet, harmadik, negyedik. Ötödik.

— Kicsi bajt látok! — reccsen a hang a tömeg fölött.

Már nem húzzák a köteleket. Ott függ Amonyja Kijevogorodszkij föld és ég között. Lent meg a tömeg, senki se moccan. Marfusa a száját is eltátotta. Nézi, bámulja az égben függő Amonyját.

— Sztrelec vér ömlik a Moszkva folyón túl! — zengi Amonyja a levegőből. — Két tábornokot ölnek meg hétfőn az opricsnyikok. De az alattuk lévőket nem sújtja az Uralkodó haragja.

Megkönnyebbülten sóhajt a tömeg: kicsi baj, szent igaz, jól mondta Amonyja. Sztrelecatyafiság nem akadt a tömegben. Egyetlen nő, egy karakülbundás szaladt el nyomban, keresztet hányva.

— Eresszetek le! — visítja Amonyja, megrándulva a köteleken.

Leeresztik a földre, eloldozzák. Ő meg nyomban:

— Orvosságot!

Mennek sorban, adakoznak neki. Ki pénzt ad, ki ennivalót. A segédei meg az elektromos kutya segítenek összeszedni az ajándékokat.

— Beteg vagyó-o-ok! Bete-e-eg! — visítja Amonyja gyászosan.

Hányják a keresztet az emberek, hajlonganak. Keresztet vet Marfusenyka is, meghajol a szent előtt. Kade kék szeme megállapodik a szatyrán, amiben a kenyér van meg a mahorka. Odajön egy széles vállú segéd zsákkal, s némán kinyitja a zsák száját Marfusa és Zina előtt. A lányok meg engedelmesen beléeresztik a zsákba, ami csak a kezükben van.

— Beteg vagyó-o-ok! Bete-e-eg! — visítja Amonyja, de úgy, hogy sokan fölzokognak a tömegben.

Indul aztán tovább a szent: lefelé a Malaja Bronnaján. Tódul utána a tömeg. Zina meg Marfusenyka csak a szemükkel követik, s dermedten állnak.

Fütyült a rendőr, elengedte a fölgyült autókat. Fölocsúdtak a gyerekek: vissza kell menni a boltba. Marfusának nyolcvan kopejkája maradt a rubelből, de Zinánál nincs már több, csak három kopejka.

— Meg kell mondani a szüleimnek — gondolkozik Zina.

— Fölhívhatom őket a tiéden?

Zinkának mindig le van merülve a csevegője.

— Tessék. — Marfusa leveszi a füléről a csevegőjét, odaadja Zinkának.

Zinka fölteszi a vörös-barna csevegőt a saját fülcimpájára.

— Alconost, kettő, kettő, kilenc, negyvenhat, ötven, nyolc.

Zinkáké családja a legolcsóbb távbeszélő szolgáltatónál van — az Alconostnál. Marfusáké a Szirint használják. De nem azért, mintha Zavarzinék sokkal gazdagabbak lennének Smerlinéknél. Csak épp fél évvel ezelőtt Marfusa apukája a Kommunikációs Palota egyik irodavezetőjének készített egy ikonsekreényt a Megváltóval és az apostolokkal. És annyira megtetszett az ikonsekreény az irodavezetőnek, hogy kilenc hónapra ingyenesen fölvetette Zavarzinék családját a Szirinhez.

— Anyu! Odaadtam szent Amonyjának mindent, amit vettem — mondja Zina.

— Hogy te milyen buta vagy — hallani a választ. — Apád vodka nélkül be nem ereszt a küszöbön.

— Csak három kopejkám maradt.

— Akkor abból veszed meg!

Fölsóhajt Zinka, és visszaadja a csevegőt.

— Na, akkor muszáj lesz elmennem a Puskin térre. Dalolni kell, nincs más. *A búcsú óráját* fogom énekelni. Tán csak adnak érte egy kis üveg vodkára valót.

— Menj csak, Isten veled — bólint Marfusa, ő maga meg indul vissza a boltba. Zinkának nem először kell koldulnia. És Marfusa nem adhat neki kölcsön, nem szabad.

A boltban közben még nagyobbra nőtt a sor — karácsony utolsó napján mindenkinek fogytán az ennivalója. És a csuda vinné el: egy árva ismerőst se lát a sorban. Nincs mit tenni — kívárta Marfusa a sorát, és megint ott áll a széles derekú Hoprov előtt.

— Egy fehér cipót, negyed kiló fekete kenyeret és egy csomag mahorkát kérek.

Hunyorog hájas szemével a boltos:

— Hé te! Hisz az előbb voltál itt, szitakötő! Nem volt tán elég a szüleidnek? Megették a kenyeret, elszítták a dohányt?

— Jaj, dehogy, Paramon Kuzmics. Csak mindent odaadtam szent Amonyjának.

Megvakarja vörös szakállát Hoprov:

— Ejha! Okos leány vagy. Istennek tetsző dolgot cselekedtél.

Aztán szép lassan beledugja kezét a cukorkás dobozba, és ad belőle néhány szemet Marfusának:

— Fogjad!

— Köszönöm szépen.

Fogja Marfusenyka a cukorkákat, a kenyeret és a mahorkát, és siet haza egyenest. Beledug egy cukorkát a szájába, szopja, de közben szaporázza, s épp csak befordul a mellékutcába a Malaja Bronnajáról, amikor a sarokház földszintjéről visítást hall a nyitott kisablakon át:

— Jaj, ne! Többet nem csinállok ilyet! Jaj! Jaj! Soha többet!

És fütyöl, csattog a vessző. Lassít Marfusa, megáll.

— Jaj, soha többet! Jaj, ne! Soha többet!

Egy kisiút vesszőznek. Fütyöl a vessző, csattog a meztelen fenéken. Az apja veri. Marfusát sose veri az apja, csak az anyuska.

De ő is ritkán, hála Istennek. Utoljára karácsony előtt, amikor Marfusa ügyetlensége miatt két csík drága kokoskát elfújta a huzat. A konyhában ült aznap este anyuska apuskával, mögöttük a dolgos nap, és már előkészítettek három csík kokoskát maguknak, amikor Marfusa épp kivitte a szemetet, és teljesen kitárta az ajtót. A konyhában meg épp nyitva volt a kisablak, a csuda vinné el. És befújta a szél a betört ablakon át a lépcsőházba, úgy-hogy szállt a kokoska szerte a sarkokba. Hű, hogy visított apuska meg a nagypapa. A nagy rögtön tépni kezdte Marfusa haját. Anyuska meg szó nélkül lefektette a nagy ágyra, és jól elverte a fenekét ugrókötéllal. Marfusa sírt, a nagypapa meg az apuska meg közben ríttak-másztak a konyhában, az ujjukat nyalogatták, szedték össze a fehér port...

Bement Marfusa a lépcsőházba, ott meg három koldus piál a radiátornál. Kiterítettek maguk elé egy újságot, az *Újjászületést*, és szétrakosgatták rajta, amit reggel összeszedtek, és rágnak, és isszák hozzá üvegből a házipálinkát. De nem helybéli koldusok, meg ránézésre nem is moszkvaiak. Egyszóval jöttek. Az egyik öreg, galambösz hajú, a másik fekete, zömök, de mindkét lába hiányzik, a harmadik meg egy kamasz. A pálinkát alighanem a kínaiaknál vették a Puskin téren: *puha* az üvege.

— Szervusz, kislány, jó egészséget — mosolyog rá az öreg.

— Erőt, egészséget a bácsinak is — motyogja Marfusa, és elmegey mellettük.

Már elindult fölfelé a lépcsőn, amikor eszébe jutott: szólni kell a házmesternek. Mert hisz mindenféle koldusok vannak. A tizenötös házban karácsony elején beengedték a betlehemeseket, azok meg végigmentek három lakáson gázpisztollyal, és három zsákot telipakoltak mindenféle holmival. A jöttek koldusok a legjobb esetben csak a lépcsőre piszkítanak, de az is lehet, hogy ellopnak valamit. Becsönget Marfusa a házmesterhez a második emeleten. A házmesterné nyit ajtót, csavarókkal a hajában, szópókás cigarettával a szájában:

— Mi kéne?

— Ott lent koldusok vannak, és pálinkát isznak.

Elhadarta, aztán már futott is fölfelé. Mikor fölért az emeletükre, kihajolt a törött ablakon: no, vajon mi fog történni? Alig telt el egy perc, nagy zaj támadt odalent, s csapódott az ajtó:

— Jaj, édes jó anyám!

Kibucskázik az öreg a lépcsőházból, fogja a fenekét, aztán a fiú rohan kifele, utánuk meg a nyomorék szökdécsel a vasalóin. Végül: a házmester Andrejics az elektromos doronggal. Célzott, beleeresztett egy kék villámot a nyomorék fenekébe. Fölvisított a nyomorék, elkáromkodta magát:

— Hogy a jó büdös kurva anyádat!

Fenyegeti a házmester:

— Mindjárt a vöröset is beléd eresztem! Aztán viszlek a rendőrségre, a szemtelen mindenségit neki!

Fölkapja az öreg meg a kamasz a nyomorékot, cipelik magukkal. Az udvaron meg visítoznak a fiúk utánuk, hógolyókkal dobálják őket. Kiköp a vörös orrú Andrejics a hóra, összecsupja a dorongot, visszamegy a lépcsőházba.

A nagy és a kicsi

A nagy és a kicsi

Hasznos dolgot cselekedett, állami dolgot. Elégedetten nyomja meg a csengőt Marfusa. A nagyí nyitja ki az ajtót, s reszket dühében:

— Hol a csudába’ lófráltál, bestia?!

A papus meg épp jön ki a mosdóból, és ránevet a nagyí vállá fölött:

— Hol, hol? Valami kis barátnőddel fecserésztél, igaz-e?

Az apja komoran szólal meg a konyhából:

— Marfát csak a halálért szabad elküldeni.

— Láttam szent Amonyját — mentegetőzik Marfusa.

— Itt emelték föl nem messze, aztán meg orvosságot kért. Én meg odaadtam neki a kenyeret meg a dohányt. Mindent újból meg kellett venni. Csitul erre a nagyí, már csak dörmög a bajsza alatt:

— Leszállt a kegy reája…

— Na és mit látott? — kérdezi a papus.

— Sztreleceket fognak szorongatni.

— Isten neki, fakereszt — legyint anyuska, és elveszi a kenyeret Marfusától.

— Azoknak akkor se lesz kevesebb — morogja apus.

— De nem ám, az egyszer biztos! — mondja a papus, és rágyújt.

— Hogy micsoda nagy lett a pofájuk, mióta nincsen háború — mondja ásítva anyuska, kibontott hajjal, kilesve a fürdőszobából. — A piszok Voronyin három Mercivel jár. Na, üljetek le reggelizni…

Imádkoztak közösen Szent Miklóshoz, aztán megreggeliztek: zabkását ettek tejjel, kínai teát ittak fehér kenyérral és almalekvárral. Marfusa apja pizsmogott kicsit a cigarettatárcával, aztán ment a Miusszkaja térre, eladni őket. Anyuska meg a nagymama a templomba mentek. Papus elment szánkóval az Arbatra tűzifáért. Marfusa meg otthon maradt — mosogatni. Elmosta a tányérokat és a csészéket, aztán kimosta és kivasalta az iskolai gallérjait. Utána meg leült az okoskával *guocáj*² játszani. Ebédig játszott, de csak nem találta meg a *baojiant*.³ Nem a várban kell keresni, hanem a föld alatt, ahol az agyagkatonák állnak, aztán meg fölélednek és vergődnek, aztán kimásznak a föld alól, és kúznak-másznak a határaink felé. Amíg verekszik velük az ember, kéken fénylik a *baojian*, amikor meg legyőződ őket, rögtön eltűnik. Na, akkor aztán próbáld megtalálni! De Kolka Baskircev elmesélte, hogy amint megtalálja az ember a *baojiant*, rögtön az összes ellenség holtan esik össze, a fiatal Uralkodó pedig feleségül veszi Szun Jun hercegnőt, és a lányoknak van még egy *ág*: az esküvő. Az nagyon szép, mesélte, a menyasszony hat különböző ruhában van, és azután is van még egy *ág*, de az már tiltott: hogy miket művelnek a fiatalok éjszaka a hálószobában. Ezt *szigorúan* tilos megnézni! És Marfusa meg nem nézné a világ minden kincséért. De a fiúk, akik megtalálták a *baojiant*, ők megnézik…

A nagy és a kicsi

A nagy és a kicsi

Eltelt még két óra, megint kakukkolt a falióra. Visszajött a templomból anyuska a nagyival, meghozta a papus a fát a szánkóval, meg apuska is megjött a térről, boldogan: három cigaretatárcát is eladott. Ez aztán az öröm! És fogta magát, vett a patikában öt gramm kokoskát. Szíttak belőle anyuskával, házi sörrel leöblítették, és maradt egy kicsi a nagyinak meg a papusnak is. Apuska mindig mogorva, egyedül csak a kokoska tudja fölvidítani. Mintha más ember válnék belőle olyankor — cserfes, heves, nyughatatlan. És amikor apuskát így elfogja a hév, rögtön dalolni kezd: az *Őszt*, az *Alig aludtam az éjjelt*, a *Fényes sólyom a hóbant*, a *Kicsiny búbanatot*, a *Vitéz Hazbulatot*. Beültek hát a konyhába anyuskával meg a papussal énekelni. És úgy daloltak, hogy a könnyük is kicsordult, mint mindig. Marfusa azalatt befalt egy halom meleg kását, és fölment az iskolai Fára, megnézte, milyen órák lesznek holnap.

- Matematika
- Kínai nyelv
- Isten Törvénye
- Oroszország Története
- Munka
- Kórus

A nagy és a kicsi

Hat órája lesz. Elég sok.

Az Isten Törvényét régóta kedveli Marfusa, az orosz állam történelmét tiszteli, a kínait szorgalmasan tanulja, a munkán mindig ügyes, énekelni szépen énekel, de a matematika… Nehéz tudomány az Marfusának. És a tanár, Jurij Vitaljevics se egyszerű ember. De mennyire nem az! Magas, sovány, vékony, mint a *baojian*, és szörnyen szigorú. Még elsőben, amikor a számtant tanulták, Jurij Vitaljevics egyre csak azt ismételtette a recsegős hangján, miközben járkált a teremben: „A számtan, gyerekek, nagy tudomány.” Na, a matematikáról meg már nincs is mit mondani… Hej, de nehezen megy Marfusának: már tizennyolcszor állította a sarokba Jurij Vitaljevics, hétszer letérdeltette, négyszer száraz borsóra.

Lapozgatta Marfusa a gyűlöletes matematika-tankönyvet, aztán becsukta, visszatette a polcra. Vannak szörnyű tanárok. De vannak jók is, melegszívűek. Ott van például a testneveléstanáruk, Pavel Nyikityics: ha csak rád néz, mintha megajándékozna egy tízrubelessel. A legjobban azt szereti, ha futnak a lányok. Ötszáz százseny a hosszútáv, ötven a rövid. Nyáron pólóban, télen sítalpon. A lányok futnak, ő meg biztatja őket:

— Hajrá! Hajrá!

Marfusa rövid távon szeret futni — hosszú a lába, füрге. Kétszer már kerületi versenyen is volt. Negyedik lett meg hatodik.

Bóklászott az interdán, aztán csak megint nekiállt guocájozni. És el is röpiült az idő estéig: négy óra, öt, fél hat. Na, akkor aztán ficánkolni kezdett Marfusa szíve: mindjárt! Fölöltöztette az anyukája, szép ruhát adott rája, fehér pehelykendőt kötött a fejére, és áldó keresztet vetett:

A nagy és a kicsi

A nagy és a kicsi

— No menjél, kisleányom! Kiment Marfusa az udvarra, s csak úgy kalapált a szíve. Már mennek az udvaron a szépen fölöltözött gyerekek mind a hat lépcsőházból. Ott van Zoja Bolsova, Sztaszik Ivanov, Szasa Guljajeva, Maska Morkovics, Koljaha Kozlov. Velük ment ki Marfusa a Bolsaja Bronnajára. Ott meg már más gyerekek is mennek, százan is, ezren is talán! A Puskin téren befordult a Tverszkajára Marfusa — és az egész Tverszkaja gyerekekkel van tele! Hatalmas tömegben mennek a gyerekek a Tverszkaján a Kreml felé. Felnőtt szinte nincs is közöttük, meg nem is szabad, hogy legyen. Ők már megkapták a maguk ajándékát. A gyerekek tömege mellett lovas rendfenntartók haladnak. Megy Marfusa a tömegben. Majd kiugrik a szíve örömeiben. Egyre lassabban halad a gyerekfolyó, egyre több gyerekpatak ömlik bele a mellékutcákból. De itt is van már a Manyezsnaja tér. A tömeggel együtt átment Marfusa a téren. Még egy lépés, még egy, még egy — és Marfusa csizmácskája már a Vörös tér kövét tapodta. Lassú léptekkel halad a tömeg, kúszik, mint egy hatalmas hernyó. A Vörös tér van Marfusa lába alatt! Mindig eláll a lélegzete ezen a téren. Itt tüntetik ki Oroszország hőseit, itt végzik ki az ellenségeit. Még egy pillanat — s fölzengett a Szpasszkaja-torony: hat óra! Megállt a gyermekfolyam, megdermedt. Elcsitult a zsvaj. Körben kihunytak a fények. És fönt, a téli felhőkön fölfényllett az Uralkodó hatalmas arca.

— SZERVUSZTOK, OROSZORSZÁG GYERMEKEI! — dübörgött a hangja a tér fölött.

Kiabáltak a gyerekek válaszul, ugráltak, integettek. Ugrált Marfusa is, s gyönyörködött az Uralkodóban. A felhőkről mosolyog, melegen néznek le kék szemei. Milyen gyönyörű Oroszország Uralkodója! Milyen szép és jóságos! Milyen bölcs és kedves! Milyen hatalmas és legyőzhetetlen!

— KÖSZÖNTELEK BENNETEKET, KRISZTUS SZÜLETÉSÉNEK ÜNNEPÉN, OROSZORSZÁG GYERMEKEI!

És hirtelen, mintegy varázsütésre, a felhőkön át, az Uralkodó arcán át vörös léggömbök ezrei ereszkednek lefelé. És mindegyik léggömbhöz egy fényes doboz van kötve. Kapdossák a gyerekek a dobozokat, ugrálnak, húzzák a léggömböket magukhoz. Elkap Marfusa is egy léggömböt, mely leereszkedett az égből, magához öleli a dobozt. Körülötte is mindenkinek jut doboz.

— LEGYETEK BOLDOGOK, OROSZORSZÁG GYERMEKEI! — zúg az égből a hang.

Mosolyog az Uralkodó. És eltűnik.

Örömkönnyek csordulnak ki Marfusa szeméből. Szipog, kecskebőr bundájához szorítja a dobozt, úgy megy a tömeggel a Vasziljevskij-lejtőhöz a Szent Vaszilij székesegyház mellett. És amint kicsit ritkul a tömeg, türelmetlenül kibontja a fényes dobozt. És lám, mi van benne — egy cukor Kreml! A fehér falú Kreml pontos mása! Tornyokkal, templomokkal, Iván cár harangtornyával! Az ajkához szorítja Marfusa a cukor Kremlt, csokolja, nyalja…

A nagy és a kicsi

A nagy és a kicsi

Késő éjszaka fekszik Marfusa az ágyacskájában, ragacsos markában a Szpasszkaja-tornyot szorongatja. Kényelmes Marfusának is a steppelt paplan alatt, meg a toronynak is a kisleánymarokban. Csak a torony teteje áll ki a markából, rajta a kétfejű sassal. Besüt a hold a zúzmarás ablakon, csillog a kétfejű cukorsason. Nézi Marfusa a cukortól szikrázó sast, és szemhéja elnehezedik a fáradtságtól. Micsoda nap volt! Csodálatos, boldog nap!

Ünnepi hangulat volt az este Zavarzinéknál: az asztalra állították a cukor Kremlt, gyertyákat gyújtottak, nézték, csodálták, s beszélgettek közben. Aztán kalapácsot hozott apuska, és darabokra törte a Kremlt — hogy mindegyik részre egy-egy torony jusson. És Marfusenyka szétoztotta szüleinek, nagyszüleinek a kreml-i tornyokat: a Borovickaját az apjának adta, a Nyikolszkaját az anyjának, a Kutafját a nagypapának, a Troickaját a nagymamának. És a családi tanács úgy döntött, hogy az Oruzsejnaja-tornyot nem eszik meg, hanem megvárják vele Marfusa öcsikéjének a születését. Hadd egye meg ő, s az orosz vitézek ereje szálljon belé. De a Kreml falait, a templomokat és Iván cár harangtornyát megették, és kínai teát ittak hozzá…

Marfusa lehunyja szemét, aztán szájába dugja a kétfejű sast, a nyelvére teszi, és nyalja.

Boldog álomba merül.

És álmában cukorból van az Uralkodó, és úgy ül fehér lován.

(M. Nagy Miklós fordítása)

^[1] Guocáj: államhatár. (kínai) Négydimenziós számítógépes játék, amely a 2027-es ismert események után vált népszerűvé Új Oroszországban

^[2] Baojian: kard. (kínai)